

Гісем О.В., Мартинюк О.О.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ
Експрес-підготовка
7–12 класи

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

ББК 63.3(4Укр)
УДК 74.266.3
Г46

Гісем О.О., Мартинюк О.О.

Г46 Історія Україна. Експрес-підготовка. 7–12 класи. — Тернопіль:
Навчальна книга — Богдан, 2010. — 344 с.

ISBN 978-966-10-1186-0

Посібник містить довідкову інформацію, що складається з трьох блоків: основні події, поняття і терміни, персоналії. До кожної теми подано також тестові завдання, призначені для підготовки до тематичного і підсумкового опитування та зовнішнього незалежного оцінювання.

Для учнів, учителів, методистів та студентів вищих навчальних закладів.

ББК 63.3 (4Укр)
УДК 74.266.3

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-1186-0

© Навчальна книга — Богдан,
майнові права, 2010

Тема 1. СТАРОДАВНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Основні події

1 млн. років тому — ймовірна поява найдавніших людей на території сучасної України.

1 млн. — 11 тис. років тому — палеоліт (давній кам'яний вік).

Близько 100 тис. років тому — виникнення материнського роду

Близько 40–35 тис. років тому — поява на території сучасної України людини сучасного типу.

9–6 тис. до н.е. — мезоліт (середній кам'яний вік).

6–4 тис. до н.е. — неоліт (новий кам'яний вік).

Початок 4 — середина 3 тис. до н. е. — енеоліт (мідно-кам'яний вік)

2 тис. до н. е. — IX ст. до н.е. — бронзовий вік.

1 тис. до н.е.— 1-а половина 1 тис. н. е. — ранній залізний вік.

IX–VII ст. до н. е. — панування у Північному Причорномор'ї киммерійців.

VII–III ст. до н. е. — перебування на українських землях скіфів.

III ст. до н. е. — III ст. н. е. — проживання на півдні України сарматів.

I–II ст. — перші згадки про слов'ян-венедів у писемних джерелах.

III–IV ст. — перебування готів на українських землях.

V–VII ст. — Велике розселення слов'ян.

Поняття і терміни

Історичні джерела — сукупність різноманітних об'єктів, які відображають історичний процес і дають можливість вивчати минуле людського суспільства; усе, що було створено в процесі людської діяльності й збереглося до наших часів.

Археологія — галузь історичної науки, що вивчає минуле за допомогою дослідження речових знахідок.

Археологічна пам'ятка — група виявлених в одному місці речей, які є матеріальними рештками діяльності людини або змінені її працею.

Археологічна культура — велика група археологічних пам'яток, що датуються однією історичною добою, мають спільні ознаки та розташовані на певній території.

Антропологія — наука, що вивчає походження і розвиток людського роду.

Архантроп — найдавніша людина або homo erectus (людина з прямою ходою). З'явилася 1,5 млн років тому в Африці. Близько 1 млн. — 800 тис. років тому архантропи з півдня Європи потрапили на територію сучасної України.

Тестові завдання

Завдання з вибором однієї правильної відповіді

1. Вкажіть дату появи на території сучасної України перших людей.
А близько 2 млн. років тому
Б близько 1 млн. років тому
В близько 150 тис. років тому
Г близько 40 тис. років тому
2. Вкажіть назву доби, коли люди винайшли лук зі стрілами.
А палеоліт
Б мезоліт
В неоліт
Г енеоліт
3. У який період кам'яного віку люди почали виготовляти керамічний посуд?
А палеоліт
Б мезоліт
В неоліт
Г енеоліт
4. Вкажіть назву археологічної культури хліборобів доби енеоліту на території сучасної України.
А Буго-Дністровська
Б Дніпро-Донецька
В трипільська
Г середньостогівська
5. Вкажіть назву племен, з появою яких на півдні України збігається початок раннього залізного віку.
А кіммерійці
Б скіфи
В сармати
Г готи
6. Велика Скіфія включала в себе...
А територію степової частини України
Б територію степової і лісостепової частини України
В територію степової і лісостепової частини України, а також грецьких міст-держав Північного Причорномор'я та Криму
Г територію лісостепової частини України

12. Вкажіть дату останньої згадки про антів у писемних джерелах.

- А 375 р.
- Б 476 р.
- В 602 р.
- Г 800 р.

13. Язичницька релігія у слов'ян передбачала...

- А віру в єдиного бога Перуна
- Б віру у багатьох богів, які уособлювали сили природи.
- В віра у духів предків, що воскресають
- Г віра у надприродні сили людини

14. Які твердження характеризують життя людей на українських землях у період неоліту?

- 1) Значні зрушення у природі: остаточно відступив льодовик і встановилися близькі до сучасних природні умови.
- 2) Людське суспільство перейшло від привласнюючих до відтворюючих форм господарства.
- 3) З'явилися нові способи обробки каменю: шліфування, пиляння і свердління.
- 4) Винайдено лук і стріли.
- 5) Основним заняттям було полювання на мамонтів, бізонів, північних оленів.
- 6) Виникло виробництво кераміки, прядіння і ткацтва.
- 7) Розпочато використання мідних знарядь праці.
- 8) Освоєння осілими племенами злакових культур — ячменю і пшениці.
- 9) Приручено більшість свійських тварин: биків, свиней, кіз, овець.

- А 1, 2, 6, 7, 8
- Б 2, 3, 6, 8, 9
- В 1, 3, 7, 8, 9
- Г 1, 2, 3, 5, 9

15. Які твердження характеризують основи господарювання, суспільний устрій та духовний світ давніх слов'ян?

- 1) Основою їхнього господарства було кочове скотарство.
- 2) Вели осілий спосіб життя, провідною галуззю господарства було рільництво.
- 3) Прокопій Кесарійський зазначав, що вони “одного бога, який надсилає блискавку, визначають єдиним володарем усіх і жертвують йому кров і всяку худобу”.
- 4) За свідченням Геродота, головною богинею у них була богиня-матір Табіті.

“Був заснований наприкінці V ст. до н. е. вихідцями з Гераклеї Понтійської у крайній південно-західній частині Кримського півострова”.

- А Ольвія
- Б Тіра
- В Пантікапей
- Г Херсонес

19. Про який період історії слов'ян йдеться в уривку історичного джерела?

“...Вони спустошили й спалили їхні міста й фортеці, взяли полонених і стали панами на землі. Вони осіли на ній панами, як на своїй без страху... І нині вони лишаються тут, живуть і спокійно перебувають у країні ромеїв”.

- А панування скіфів у Причорноморських степах
- Б переселення готів у Причорномор'я та Крим
- В велике розселення слов'ян
- Г утворення Київської Русі

Завдання на встановлення відповідності

20. Встановіть відповідність між поняттями і їх визначеннями.

1 етнографія	А наука, що вивчає історичний час та системи відліку часу
2 археологія	Б наука, що вивчає матеріальні історичні джерела і відтворює за ними минуле людського суспільства
3 хронологія	В наука, що вивчає історичний простір
4 антропологія	Г наука, що досліджує побут та звичаї народів, їх матеріальну і духовну культуру
	Д наука, що вивчає кісткові залишки первісних людей

21. Встановіть відповідність між прізвищами історичних діячів та їхніми характеристиками.

1 Дарій	А готський король
2 Атей	Б князь антів
3 Германаріх	В цар персів
4 Бож (Бус)	Г правитель гунів
	Д скіфський цар

22. Встановіть відповідність між періодами найдавнішої історії людства та пов'язаними з ними подіями.

1	палеоліт	А	існування трипільської культури
2	мезоліт	Б	південь України заселяли племена кіммерійців
3	неоліт	В	поява людини розумної або кроманьйонця
4	енеоліт	Г	перехід від полювання і збиральництва до землеробства і скотарства
		Д	людина приручила собаку, що стала першою домашньою твариною

23. Встановіть відповідність між винаходами і періодами давньої історії.

1	гарпун	А	палеоліт
2	мотика	Б	мезоліт
3	спис	В	неоліт
4	колісний транспорт	Г	енеоліт
		Д	бронзова доба

Завдання на встановлення правильної послідовності

24. Розташуйте події в хронологічній послідовності
- А перші згадки про слов'ян-венедів у писемних джерелах
 - Б похід Дарія I в Скіфію
 - В період існування черняхівської культури
 - Г період існування трипільської культури
25. Розташуйте події в хронологічній послідовності:
- А утворення Боспорського царства
 - Б початок переселення сарматських племен у Північне Причорномор'я
 - В переселення готів з південних берегів Балтійського моря у Північне Причорномор'я
 - Г період існування середньостогівської культури